

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Desolació de la quimera

PERFIL

**JOSEP PEDRALS
(BARCELONA, 1979)
ÉS UN DELS
POETES MÉS
HIPERACTIUS DEL
PANORAMA
CATALÀ. ENTRE
ELS SEUS LLIBRES
DESTAQUEN, A MÉS
D'ESCOLA
ITALIANA' (2003),
LA TRILOGIA
QUE 'ELS LÍMITS
DEL QUIM PORTA'
TANCA**

JORDI
LLAVINA

Abans de mirar d'anar a l'entra-
nya d'aquesta
obra fascinant, em cal dir una co-
sa: feia temps que
no trobava un
desplegament de geni tan gran!
Aquest títol, immens de mida i rea-
lització, tanca la trilogia que va co-
mençar *El furgatori* (2006) i que va
continuar *El romanço d'Anna Tirant*
(2012). Geni, talent i intel·ligència
compositiva. Són poemes, especial-
ment el que presento, que es comen-
ten a ells mateixos. I aquest últim,
que comenta (i de quina manera!) la
tradició literària catalana i la univer-
sal. En el primer, Pedrals ja es referia
al poble mític de Bolló i a la figu-
ra reverenda del Quim Porta, una
mena de mentor (*el qui em porta*), o
potser de llevadora de l'estre, del
personatge-poeta Josep Pedrals;

ànimes, tots dos, d'aquest darrer
lliurament, un monumental poema-
novel·la-assaig. A *El furgatori*, Pe-
drals editava Porta. A *El romanço*,
mestre i deixeble discutien, entre al-
tres qüestions, a propòsit de la no-
vel·la protagonitzada per l'Anna Ti-
rant (què ens resta, sinó anar ti-
rant!). En el d'ara, recapitulació i en-
lairament definitiu de la sèrie, Quim
Porta s'ha fet fonedís per sempre, bé
que tot al llarg del llibre en sentirem
la presència, indefectible, en forma
de recerca, però també de desolació
de la quimera –dels integrants, en
definitiva, de la seva escola.

Un viatge il·luminador

Es tracta d'una obra quimèrica, sí,
d'una ambició inoïda, col·lecció d'es-
clats d'un foll. Mentre la llegia, em
vaig afigurar que Pedrals encontra-
va Ramon Llull i, reptador, li propo-
sava de reescriure, amb llum d'avui,
una part de la seva obra, i titular-la
El llibre de Micky Amat. ¿Què fa, pe-
rò, el poeta? Presenta una mena de
novel·la enciclopèdica que discorre
lúcidament sobre qüestions de po-
ètica: "I el poema no seria res més
que això: l'inici i la meta d'un viatge
per les possibilitats lingüístiques";
però també sobre qüestions morals
diverses i altres assumptes d'abast
general. Quim Porta no hi és, però hi
ha, presidint-ho tot, un misteriós ar-
tefacte: l'Apotropaica Catalanensis,
una mena de Sant Grial per als per-
sonatges de la ficció, que són, a ban-
da de Pedrals, que ens ho reporta tot
en primera persona, la seva enamo-
rada –i contrapunt– Carmina Figu-
rata i la parella formada pels amics
Ventura Astruc (Astructura) i Mati-
es Galí (Galimaties). També hi ha *els
dolents*, propietaris del pis llogat per
aquests dos últims, que tempten la



**ELS LÍMITS
DEL QUIM
PORTA**
JOSEP PEDRALS
LABREU EDICIONS
624 PÀG. / 23 €

Carmina, llibretera de vell, amb
ofertes impossibles. M'han recordat
els dos guardians de *The witnesses*,
el poema d'Auden.

Tot això, però, només és una car-
cassa novel·lesca. El lector –que rep
el nom d'Ull de la Providència– segui-
rà la intoxicació dels personatges (al-
cohol de diversa graduació, sobretot
ratafia; però també alguns àcids), que
acabaran tancats en un pis mínuscul
format per un laberint de cambres in-
acabables, dissertant sense aturador.
No en sortiran, d'aquest habitatge-
text, i fins dos d'ells hi deixaran la pell,
un exemple de la brillant teorització
del relat que jalona aquesta novel·la
crepuscular de Bolló dividida en deu
misteris (que homenatja i enterra, al-
hora, Quim Porta). Així, aquesta en-
lluernadora antologia poètica, si tin-
gués una veu no metafòrica, diríem
que arriba a uns aguts esferèidors. Pe-
drals compon unes poesies bellíssimes,
cançons de beure i veure-hi clar,
que de vegades són pastitxos genials
(com el del sonet *Plou*, de Carner, que
aquí es torna neu). Hi ha rigor i ironia:
la Carmina amonesta Pedrals i el tí-
tll, entre altres coses, de "catedràtic
de superfície i pintoresquisme"; és a
dir, de formalista. "Jo et burxaré tant
com calgui perquè arribis a l'essen-
cial". Com si una forma tan preciosa
no pogués contenir crues raons lú-
cides! També el personatge Pedrals
ironitza sobre ell mateix: "Ja es perd
pols: josep pedrals".

La lliçó final és que el jo de l'autor
(ah, Foix!) no pot sinó aspirar a dis-
soldre's en l'obra: "Ser literatura per
poder-me difuminar". Dos dels qui-
mèrics fan malves. I en Pedrals, per
la barreja de substàncies ingerides,
no pot deixar d'evacuar. Una broma
colossal, un text majúscul: una au-
tèntica follia. ♦♦

**'ELS LÍMITS
DEL QUIM
PORTA' ÉS
UNA OBRA
QUIMÈRICA,
D'UNA
AMBIÇÃO
INOÏDA.
ÉS UNA
COL·LECCIÓ
D'ESCLATS
D'UN FOLL**



CÈLIA ATSET

Acte final de la simfonia berlinesa de Jason Lutes

XAVI
SERRA

El 1996, quan Ja-
son Lutes va pu-
blicar la primera
entrega de *Berlín*,
"novel·la gràfica"
era un terme que
només es feia ser-

vir en cercles especialitzats. La sè-
rie del nord-americà, un fresc coral
del Berlín d'entreguerres, va ser
una de les obres que va contribuir
a legitimar el llenguatge del còmic
com a forma artística en aquella
època d'incipient reconeixement.
Fins i tot des de les posicions més
conservadores es feia difícil relegar
a la *baixa cultura* aquest documen-
tadíssim retrat dels dies més foscos
de la República de Weimar i, con-
cretament, d'una ciutat sacsejada
per les tensions polítiques i socials

que provoquen en paral·lel l'auge
del comunisme i l'ascens imparable
del nazisme. Un Berlín convuls i po-
laritzat que, no obstant això, tam-
bé va ser en aquesta època bressol
de l'expressionisme i la Bauhaus,
una de les ciutats més vibrants i mo-
dernes d'Europa.

Vint-i-dos anys després
d'engegar-la, Lutes com-
pleta la saga amb la pu-
blicació de *Berlín. Ciudad de luz*
(Astiberri), que reuneix els sis
capítols que relaten
la consolidació del
nazisme com a força
hegemònica i la caiguda
de la república. Tot i
una breu aparició de Hit-
ler al principi del volum, Lu-

tes continua fidel a la idea d'explicar
els esdeveniments a través de la
gent comuna, de vides minúscules
marcades per la història en majú-
scules. El referent moral d'aquest ca-
lidoscopi humà, però, continua sent
el periodista Kurt Severing, un pa-
cífista desencantat i pessimista que
ja només troba consol en la

Martha, la jove artista
seduïda per una ciutat
on tothom es pot rei-
nventar.

En els 22 anys
que Lutes ha trigat
a acabar l'obra el
seu estil no ha can-
viat i continua ins-
tal·lat en un dibuix re-
alista d'influència fran-
cobelga i una tècnica narra-



ASTIBERRI



**BERLÍN.
CIUDAD DE
LUZ**
JASON LUTES
ASTIBERRI
TRAD. SANTIAGO
GARCÍA
176 PÀG. / 22 €

tiva propera a la novel·la naturalista
del segle XIX. Tanmateix, el llen-
guatge del còmic no ha deixat d'evolucio-
nar i de desenvolupar recursos
propis en aquest temps, de manera
que el 2018 *Berlín* desprèn un cert
aire de relíquia d'una altra època
–no tan llunyana– en què el còmic
s'emmirallava en models de la lite-
ratura a la recerca d'un estatus de
prestigi. És per això que resulta tan
agrat el lirisme amb què l'autor re-
mata la història en unes pàgines fi-
nals que deixen obert el destí dels
personatges amb successives el·lip-
sis temporals sorprenents. Un ram-
pell de modernitat inesperat que
posa el punt final a una obra essen-
cial per entendre com les llavors del
mal van germinar en una de les ciu-
tats més lluminoses del món. ♦♦